

РЕГЛАМЕНТ (ЕО) № 864/2007 НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА

от 11 юли 2007 година

относно приложимото право към извъндоговорни задължения („Рим II“)

ЕВРОПЕЙСКИЯТ ПАРЛАМЕНТ И СЪВЕТЪТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ,

като взеха предвид Договора за създаване на Европейската общност, и по-специално член 61, буква в) и член 67 от него,

като взеха предвид предложението на Комисията,

като взеха предвид становището на Европейския икономически и социален комитет ⁽¹⁾,в съответствие с процедурата, предвидена в член 251 от Договора, в светлината на съвместния текст, одобрен от Помирителния комитет на 25 юни 2007 г. ⁽²⁾,

като имат предвид, че:

- (1) Общността си е поставила за цел да поддържа и развива пространство на свобода, сигурност и правосъдие. За постепенното установяване на такова пространство Общността трябва да приеме мерки в областта на съдебното сътрудничество по гражданскоправни въпроси с трансгранично значение с обхват, необходим за правилното функциониране на вътрешния пазар.
- (2) Съгласно разпоредбите на член 65, буква б) от Договора, тези мерки трябва да включват насърчаване на съвместимостта на приложимите в държавите-членки норми относно сътолковението на закони и на юрисдикцията.
- (3) На своята среща в Тампере на 15 и 16 октомври 1999 г. Европейският съвет подкрепи принципа на взаимно признаване на съдебни и други решения на съдебните власти като основен стълб в областта на съдебното сътрудничество по гражданскоправни въпроси и прикани Съвета и Комисията да приемат програма от мерки за прилагане на принципа на взаимно признаване.
- (4) На 30 ноември 2000 г. Съветът прие съвместна програма от мерки на Комисията и Съвета за прилагане на принципа на взаимно признаване на решения по граждански и търговски дела ⁽³⁾. Програмата определя мерки, свързани с хармонизирането на сътолковителни норми, които улесняват взаимното признаване на съдебни решения.

- (5) Програмата от Хага ⁽⁴⁾, приета от Европейския съвет на 5 ноември 2004 г., призовава да продължи усилената работа в областта на сътолковителните норми, касаещи извъндоговорни задължения („Рим II“).
- (6) Правилното функциониране на вътрешния пазар поражда необходимостта сътолковителните норми в държавите-членки да препадат към едно и също национално право без оглед на държавата на съда, в който е подаден искът, за да се подобри предвидимостта на изхода на спора, сигурността по отношение на приложимото право и свободното движение на съдебни решения.
- (7) Предметът и разпоредбите на настоящия регламент следва да са в съответствие с Регламент (ЕО) № 44/2001 на Съвета от 22 декември 2000 г. относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по граждански и търговски дела ⁽⁵⁾ („Брюксел I“) и актовете, уреждащи приложимото право към договорни задължения.
- (8) Настоящият регламент следва да се прилага независимо от вида на сезирания съд или юрисдикция.
- (9) Искове с правно основание действия или бездействия при упражняване на държавна власт (*acta jure imperii*) следва да включват искове срещу длъжностни лица, които действат от името на държавата, и отговорност за действия на държавните власти, включително отговорност на лица, назначени на държавни постове. Следователно тези дела следва да бъдат изключени от приложното поле на настоящия регламент.
- (10) Семейните отношения следва да обхващат произход, брак, родство по сватовство и по съребрена линия. Позоваването в член 1, параграф 2 на отношения, имащи последици, сходни на брак, и други семейни отношения, следва да се тълкува в съответствие с правото на държавата-членка, в която се намира сезираният съд.
- (11) Понятието „извъндоговорни задължения“ се различава в различните държави-членки. Следователно за целите на настоящия регламент „извъндоговорни задължения“ следва да се разглежда като автономно понятие. Сътолковителните норми, предвидени в настоящия регламент, следва да се прилагат и към извъндоговорни задължения, основани на обективна отговорност.
- (12) Приложимото право следва да урежда и въпроса за способността да се носи отговорност за непозволено увреждане.

⁽¹⁾ ОВ С 241, 28.9.2004 г., стр. 1.

⁽²⁾ Становище на Европейския парламент от 6 юли 2005 г. (ОВ С 157 Е, 6.7.2006 г., стр. 371), Обща позиция на Съвета от 25 септември 2006 г. (ОВ С 289 Е, 28.11.2006 г., стр. 68) и Позиция на Европейския парламент от 18 януари 2007 г. (все още непубликувана в Официален вестник). Законодателна резолюция на Европейския парламент от 10 юли 2007 г. и Решение на Съвета от 28 юни 2007 г.

⁽³⁾ ОВ С 12, 15.1.2001 г., стр. 1.

⁽⁴⁾ ОВ С 53, 3.3.2005 г., стр. 1.

⁽⁵⁾ ОВ L 12, 16.1.2001 г., стр. 1. Регламент, последно изменен с Регламент (ЕО) № 1791/2006 (ОВ L 363, 20.12.2006 г., стр. 1).

- (13) Еднообразните норми, прилагани независимо от правото, към което препращат, могат да предотвратят риска от нарушаване на състезателността между страните по правни спорове в Общността.
- (14) Изискването за правна сигурност и необходимостта от решаване на всеки отделен спор са най-съществените елементи на пространството на правосъдие. Настоящият регламент урежда най-подходящите за постигането на тези цели критерии за привързване. Ето защо настоящият регламент предвижда една обща норма, но наред с това и специални норми, а в някои разпоредби и „клауза за дерогация“, която позволява отклоняване на тези норми, когато от обстоятелствата по случая е видно, че непозволеното увреждане е очевидно по-тясно свързано с друга държава. Така този набор от правила създава гъвкава рамка от стълкновителни норми. Същевременно това дава възможност на сезирания съд да подходи по подходящия начин към всеки отделен случай.
- (15) Принципът за приложимост на правото на държавата по местоизвършване на непозволеното увреждане (*lex loci delicti commissi*) е основното решение при извъндоговорни задължения в почти всички държави-членки, но практическото прилагане на принципа се различава, когато елементите на правоотношението се намират в няколко държави. Това положение поражда несигурност относно приложимото право.
- (16) Еднообразните норми следва да подобрят предвидимостта на съдебните решения и да осигурят разумен баланс между интересите на лицето, чиято отговорност се търси, и увреденото лице. Наличието на връзка с държавата, в която е настъпила пряката вреда (*lex loci damni*) води до справедлив баланс между интересите на лицето, чиято отговорност се търси, и увреденото лице, и същевременно отразява съвременния подход към гражданската отговорност и разработването на системи на обективна отговорност.
- (17) Приложимото право следва да бъде определено въз основа на мястото, където е настъпила вредата, независимо от държавата или държавите, в които биха могли да настъпят непреките последици. В съответствие с това, при дела за имуществени или неимуществени вреди, държавата, в която е настъпила вредата, следва да бъде държавата, в която са претърпени болките и страданията или съответно е увредено имуществото.
- (18) Общото правило в настоящия регламент следва да бъде принципът за приложение на правото на държавата, в която е настъпила вредата (*lex loci damni*), предвиден в член 4, параграф 1. Член 4, параграф 2 следва да се разглежда като изключение от този общ принцип, тъй като създава специална връзка, в случаите когато обичайното местопребиване на страните е в една и съща държава. Член 4, параграф 3 следва да се разглежда като „клауза за дерогация“ на член 4, параграфи 1 и 2, когато от обстоятелствата по случая е видно, че непозволеното увреждане е явно по-тясно свързано с друга държава.
- (19) Следва да се предвидят особени стълкновителни норми за някои специални състави на непозволено увреждане, когато общото правило не позволява да се постигне разумен баланс между заложените интереси.
- (20) Стълкновителната норма в областта на отговорността за вреди от стоки следва да отговаря на целите на справедливо разпределение на възможни рискове в едно съвременно високотехнологично общество, което защитава здравето на потребителите, насърчава нововъведенията, осигурява лоялна конкуренция и улеснява търговията. Създаването на стъпаловидна система от критерии за привързване, заедно с клаузата за предвидимост, е едно балансирано решение по отношение на тези цели. Първият елемент, който трябва да се вземе предвид, е правото на държавата, в която се намира обичайното местопребиване на увреденото лице към момента на настъпване на вредата, ако стоката е била въведена на пазара в тази държава. Останалите елементи от стъпаловидната система се задействат, ако стоката не е била въведена на пазара в тази държава, без да се засяга член 4, параграф 2, както и възможността за наличие на явно по-тясна връзка с друга държава.
- (21) Специалното правило в член 6 не установява изключения от общото правило на член 4, параграф 1, а го пояснява. По въпроси, свързани с нелоялна конкуренция, стълкновителната норма следва да защитава конкурентите, потребителите и широката общественост, и да гарантира правилното функциониране на пазарната икономика. Връзката с правото на държавата, в която конкурентните отношения или колективните интереси на потребителите са или вероятно да бъдат засегнати, по принцип удовлетворява тези цели.
- (22) Извъндоговорните задължения, произтичащи от ограничаване на конкуренцията по член 6, параграф 3, следва да обхващат нарушения както на националното право, така и на правото на Общността в областта на конкуренцията. Правото, приложимо към такива извъндоговорни задължения, следва да бъде правото на държавата, чийто пазар е или вероятно да бъде засегнат. Когато е засегнат или вероятно да бъде засегнат пазарът в повече от една държава, ищецът следва да може при определени обстоятелства да избере да основе иска си на правото на сезирания съд.
- (23) За целите на настоящия регламент понятието за ограничаване на конкуренцията следва да включва забрани на споразумения между предприятия, решения на спдружения на предприятия и съгласувани практики, които могат да засегнат търговията между държавите-членки и са насочени към или водят до предотвратяване, ограничаване или нарушаване на конкуренцията в държава-членка или в рамките на вътрешния пазар, а така също и забрани за злоупотреба с господстващо положение на територията на държава-членка или в рамките на вътрешния пазар, когато такива споразумения, решения, съгласувани практики или злоупотреби са забранени от членове 81 и 82 от Договора за ЕО или от правото на държава-членка.
- (24) „Увреждане на околната среда“ следва да означава неблагоприятно изменение на природни ресурси, като например вода, почва или въздух, или нарушаване на функция, осъществявана от този природен ресурс в полза на друг природен ресурс или на обществото, както и засягане на биологичното разнообразие.

- (25) По отношение на увреждането на околната среда член 174 от Договора, който предвижда наличието на висока степен на защита, основана на принципа на предпазливост и на принципа, че следва да се предприемат превантивни действия, на принципа, че увреждането на околната среда трябва да бъде отстранявано приоритетно още при източника, и на принципа, че замърсителят следва да плати, напълно оправдава прилагането на принципа за защита на интересите на увреденото лице. Въпросът дали лице, което търси обезщетение, може да избере приложимото право, следва да бъде решен в съответствие с правото на държавата-членка, където се намира сезираният съд.
- (26) По отношение на нарушенията на права върху обекти на интелектуална собственост следва да се запази всеобщо признатият принцип за прилагане на правото на държавата, в която се търси закрила (*lex loci protectionis*). За целите на настоящия регламент понятието „права върху обекти на интелектуална собственост“ следва да се тълкува като означаващо, например, авторско право, сродни права, *sui generis* правото на защита на бази данни и права върху обекти на индустриална собственост.
- (27) Точното понятие за действия при колективен трудов спор като стачка или локаут се различава в различните държави-членки и се урежда от нормите на вътрешното право на всяка държава-членка. Следователно, с цел закрила на правата и задълженията на работниците и работодателите, настоящият регламент приема като общ принцип, че следва да се прилага правото на държавата, в която е предприето действието при колективен трудов спор.
- (28) Специалното правило относно действията при колективни трудови спорове в член 9 не засяга условията за упражняване на правото на такива действия, предвидени в националното право, нито засяга правното положение на синдикални или представителни организации на работници, уредено в правото на държавите-членки.
- (29) Следва да се предвидят специални правила в случаите, когато вредата е причинена от действие, различно от неправомерно увреждане, като например неоснователно обогатяване, водене на чужда работа без пълномощие и *culpa in contrahendo*.
- (30) За целите на настоящия регламент *culpa in contrahendo* представлява автономно понятие и не следва задължително да се тълкува по смисъла на националното право. Понятието включва нарушение на задължението за разкриване на информация и произволно прекъсване на преговорите за сключване на договор. Член 12 обхваща само извъндоговорни задължения, които са пряко свързани с деловите отношения, предхождащи сключването на договора. Това означава, че ако по време на преговори за сключване на договор лице претърпи неимуществени вреди, се прилага член 4 или други относими разпоредби на настоящия регламент.
- (31) С оглед зачитане принципа на автономия на волята на страните и повишаване на правната сигурност, на страните следва да се разреши да изберат приложимото към извъндоговорни задължения право. Изборът следва да бъде изричен или да произтича с достатъчна сигурност от обстоятелствата по делото. Ако установи наличието на съгласие, съдът трябва да зачете волята на страните. На по-слабата страна следва да се осигури закрила чрез поставянето на определени условия за избора.
- (32) Съображения от обществен интерес оправдават предоставянето на възможност на съдилищата в държавите-членки, при изключителни обстоятелства, да прилагат изключения, основани на съображения за обществен ред и особени повелителни норми. В частност прилагането на разпоредба на правото, посочено от настоящия регламент, което води до присъждане на прекомерно обезщетение с наказателен или назидателен характер, може да се счита за противоречашо на обществения ред на сезирания съд.
- (33) Съгласно действащите национални правила относно обезщетенията, присъждани на пострадали от пътнотранспортни произшествия, при определяне на обезщетението е било в държава, различна от тази на обичайното местопребиваване на пострадалия, сезираният съд взема предвид всички относими обстоятелства, касаещи съответното пострадало лице, включително, по-специално, претърпените загуби и разходите за последващи или медицински грижи.
- (34) С цел постигане на разумен баланс между страните, трябва, доколкото е целесъобразно, да се отчетат действащите разпоредби за сигурност и правила за поведение в държавата, в която е настъпил вредоносният факт, дори ако извъндоговорното задължение се урежда от правото на друга държава. Терминът „правила за сигурност и поведение“ следва да се тълкува като обозначаващ всички разпоредби, свързани по някакъв начин със сигурността и поведението, като например правила за безопасност в случай на пътнотранспортно произшествие.
- (35) Следва да бъдат избягвани ситуации, при които стълкновителните норми се съдържат в няколко акта и съществуват различия между тях. Настоящият регламент обаче не изключва възможността от включване на стълкновителни норми относно извъндоговорните задължения в разпоредби на правото на Общността в отделни области.
- Настоящият регламент не следва да засяга прилагането на други актове, съдържащи разпоредби, целящи да допринесат за правилното функциониране на вътрешния пазар дотолкова, доколкото те не могат да бъдат прилагани съвместно с правото, посочено от разпоредбите на настоящия регламент. Прилагането на разпоредбите на приложимото право, определено съгласно правилата на настоящия регламент, не следва да засяга свободното движение на стоки и услуги, уредено от актове на Общността като Директива 2000/31/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 8 юни 2000 г. за някои правни аспекти на услугите на информационното общество, и по-специално на електронната търговия на вътрешния пазар (Директива за електронната търговия) ⁽¹⁾.

(¹) ОВ L 178, 17.7.2000 г., стр. 1.

- (36) Спазването на международните задължения, поети от държавите-членки, налага настоящият регламент да не засяга международни конвенции, по които една или повече държави-членки са страни към момента на приемане на настоящия регламент. С цел улесняване на достъпа до действащите правила Комисията следва да публикува в *Официален вестник на Европейския съюз* списък със съответните конвенции въз основа на информация, предоставена от държавите-членки.
- (37) Комисията ще представи предложение на Европейския парламент и Съвета относно процедурите и условията, съгласно които държавите-членки ще бъдат упълномощени да водят преговори и да сключват от свое име споразумения с трети държави в отделни и изключителни случаи, касаещи секторни въпроси, които съдържат разпоредби относно правото, приложимо към извъндоговорни задължения.
- (38) Тъй като целта на настоящия регламент не може да бъде постигната в достатъчна степен от държавите-членки и, следователно, с оглед на мащаба и последиците на настоящия регламент, може да бъде по-успешно постигната на общностно ниво, Общността може да приеме мерки в съответствие с принципа на субсидиарност, уреден в член 5 от Договора. В съответствие с принципа на пропорционалност, уреден в същия член, настоящият регламент не надхвърля необходимото за постигане на тази цел.
- (39) В съответствие с член 3 от Протокола относно позицията на Обединеното кралство и Ирландия, приложен към Договора за Европейския съюз и към Договора за създаване на Европейската общност, Обединеното кралство и Ирландия участват в приемането и прилагането на настоящия регламент.
- (40) В съответствие с членове 1 и 2 от Протокола относно позицията на Дания, приложен към Договора за Европейския съюз и към Договора за създаване на Европейската общност, Дания не взема участие в приемането на настоящия регламент, той не е обвързващ и не е приложим за нея,
2. В приложното поле на настоящия регламент не се включват:
- а) извъндоговорни задължения, произтичащи от семейни отношения и отношения, които, съгласно приложимото към тях право, имат сходни последици, включително задължения за издръжка;
 - б) извъндоговорни задължения, произтичащи от режими на съпругеска общност, режими на собственост при отношения, които, съгласно приложимото към тях право, имат последици, сходни на тези, произтичащи от брак, завещаване и наследяване;
 - в) извъндоговорни задължения, породени от менителници, чекове, записи на заповед и други прехвърляеми инструменти дотолкова, доколкото задълженията по такива други прехвърляеми инструменти произтичат от техния прехвърляем характер;
 - г) извъндоговорни задължения, произтичащи от правото, приложимо към дружества и други юридически лица или неперсонифицирани образувания, по отношение на въпроси като например учредяване, чрез регистрация или по друг начин, правоспособност, вътрешна организация или ликвидация на дружества и други юридически лица или неперсонифицирани образувания, личната отговорност на членовете и органите в това им качество за задълженията на дружеството, лицето или образуванието, и личната отговорност на одиторите към дружеството или неговите членове при задължителните одити на счетоводните документи;
 - д) извъндоговорни задължения, произтичащи от отношения между учредители, доверителни собственици и бенефициери на доброволно учредена доверителна собственост;
 - е) извъндоговорни задължения, произтичащи от ядрена вреда;
 - ж) извъндоговорни задължения, произтичащи от нарушения на правото на личен живот и на права, свързани с личността, включително клеветата.

ПРИЕХА НАСТОЯЩИЯ РЕГЛАМЕНТ:

ГЛАВА I

ПРИЛОЖНО ПОЛЕ

Член 1

Приложно поле

1. Настоящият регламент се прилага за извъндоговорни задължения по граждански и търговски въпроси, във всеки случай на стълкновение на закони. Регламентът не се прилага, в частност, за данъчни, митнически и административни въпроси или за отговорността на държавата за действия и бездействия при упражняването на държавната власт (*acta jure imperii*).

3. Настоящият регламент не се прилага за доказателствата и процеса, без да се засягат членове 21 и 22.

4. За целите на настоящия регламент „държава-членка“ означава всяка държава-членка с изключение на Дания.

Член 2

Извъндоговорни задължения

1. За целите на настоящия регламент понятието „вреда“ обхваща всички последици, произтичащи от неправомерно увреждане, неоснователно обогатяване, водене на чужда работа без пълномощие или *culpa in contrahendo*.

2. Настоящият регламент се прилага също и за извъндоговорни задължения, за които съществува вероятност да възникнат.

3. Всяко позоваване в настоящия регламент на:
- а) вредоносен факт включва факти, пораждащи вреди, за които съществува вероятност да настъпят; както и
 - б) вреди включва вреди, за които съществува вероятност да настъпят.

Член 3

Всеобщо прилагане

Всяко право, посочено в настоящия регламент, се прилага независимо от това, дали е правото на държава-членка.

ГЛАВА II

НЕПОЗВОЛЕНИ УВРЕЖДЕНИЯ

Член 4

Общо правило

1. Освен ако не е предвидено друго в настоящия регламент, приложимото право към извъндоговорни задължения, произтичащи от непозволено увреждане, е правото на държавата, в която е настъпила вредата, независимо в коя държава е настъпил вредоносният факт и независимо в коя държава или държави настъпват непреките последици от този факт.
2. Когато обаче и лицето, чиято отговорност се търси, и увреденото лице имат обичайно местопребиваване в една и съща държава към момента на настъпване на вредата, се прилага правото на тази държава.
3. Когато от обстоятелствата като цяло следва, че непозволеното увреждане е явно по-тясно свързано с държава, различна от посочената в параграфи 1 или 2, се прилага правото на тази друга държава. Явно по-тясната връзка с друга държава може да се основава, в частност, на предходно отношение между страните, като например договор, който е в тясна връзка със съответното непозволено увреждане.

Член 5

Отговорност за вреди от стоки

1. Без да се засяга член 4, параграф 2, правото, приложимо към извъндоговорни задължения, произтичащи от причинени от стока вреди, е както следва:
 - а) правото на държавата, в която се намира обичайното местопребиваване на увреденото лице, към момента на настъпване на вредата, ако стоката е била въведена на пазара в тази държава; или, ако не е изпълнено горното,
 - б) правото на държавата, в която стоката е закупена, ако стоката е била въведена на пазара в тази държава; или, ако не е изпълнено горното,

- в) правото на държавата, в която е настъпила вредата, ако стоката е била въведена на пазара в тази държава.

Приложимото право обаче е правото на държавата, в която е обичайното местопребиваване на лицето, на което се търси отговорност, ако последното не би могло разумно да предвиди въвеждането на стоката, или на стока от същия вид, на пазара на държавата, чието право е приложимо съгласно буква а), б) или в).

2. Когато от обстоятелствата като цяло следва, че непозволеното увреждане е явно по-тясно свързано с държава, различна от посочената в параграф 1, се прилага правото на тази друга държава. Явно по-тясната връзка с друга държава може да се основава, в частност, на предходно отношение между страните, като например договор, който е в тясна връзка със съответното непозволено увреждане.

Член 6

Нелоялна конкуренция и действия, ограничаващи свободната конкуренция

1. Правото, приложимо към извъндоговорни задължения, произтичащи от действие на нелоялна конкуренция, е правото на държавата, в която са засегнати или е вероятно да се засегнат конкурентни отношения или колективните интереси на потребители.
2. В случай че действие на нелоялна конкуренция засяга изключително интересите на определен конкурент, се прилага член 4.
3.
 - а) Правото, приложимо към извъндоговорни задължения, произтичащи от ограничаване на конкуренцията, е правото на държавата, чийто пазар е или е вероятно да бъде увреден.
 - б) Когато е или е вероятно да бъде увреден пазарът на повече от една държава-членка, лицето, търсещо обезщетение за вреди, което е завело иск в съда по местопребиваването на ответника, може вместо това да предпочете да основе иска си на правото на сезирания съд, при условие че пазарът в тази държава-членка е измежду онези, които са непосредствено и значително засегнати от ограничаването на конкуренцията, от което произтича извъндоговорното задължение, на което е основан искът; когато в съответствие с приложимите правила за подсъдност, ищецът предявява иск към повече от един ответник пред същия съд, той/тя може да избере да основе иска си на правото на този съд, ако ограничаването на конкуренцията, на което се основава искът срещу всеки от ответниците, непосредствено и значително засяга и пазара на държавата-членка на този съд.
4. Правото, приложимо според настоящия член, не може да бъде отклонено чрез споразумение по член 14.

Член 7

Увреждане на околната среда

Правото, приложимо към извъндоговорни задължения, произтичащи от увреждане на околната среда или претърпени имуществени или неимуществени вреди в резултат на такова увреждане, е правото, определено съгласно член 4, параграф 1, освен ако лицето, което търси обезщетение за вредата, избере да основе иска си на правото на държавата, в която е настъпил вредоносният факт.

Член 8

Нарушаване на права върху обекти на интелектуална собственост

1. Правото, приложимо към извъндоговорни задължения, произтичащи от нарушаване на права върху обекти на интелектуална собственост, е правото на държавата, в която се търси закрилата на тези права.
2. В случай на извъндоговорни отношения, произтичащи от нарушаване на единното общностно право върху обекти на интелектуална собственост, приложимото право за всеки неуреден от съответен акт на Общността въпрос е правото на държавата, в която е извършено нарушението.
3. Правото, приложимо според настоящия член, не може да бъде отклонено чрез споразумение по член 14.

Член 9

Отговорност за действия при колективен трудов спор

Без да се засяга член 4, параграф 2, правото, приложимо към извъндоговорни задължения по отношение на отговорността на лице в качеството му на работник или на работодател, или на организациите, представляващи техните професионални интереси, за вреди, причинени от предстоящи или извършени действия при колективни трудови спорове, е правото на държавата, в която е предприето или ще бъде предприето действието.

ГЛАВА III

НЕОСНОВАТЕЛНО ОБОГАТЯВАНЕ, ВОДЕНЕ НА ЧУЖДА РАБОТА БЕЗ ПЪЛНОМОЩИЕ И CULPA IN CONTRAHENDO

Член 10

Неоснователно обогатяване

1. В случай че извъндоговорно задължение, произтичащо от неоснователно обогатяване, включително плащане на недължими суми, е свързано със съществуващо отношение между страните, като например отношение, породено от договор или неправомерно увреждане, което е в тясна връзка с неоснователното обогатяване, се прилага правото, което урежда това друго отношение.
2. Когато приложимото право не може да бъде определено въз основа на параграф 1 и към момента на настъпване на факта, породил неоснователното обогатяване, страните имат обичайно местопребиваване в една и съща държава, се прилага правото на тази държава.

3. Когато приложимото право не може да бъде определено въз основа на параграфи 1 или 2, се прилага правото на държавата, в която е настъпило неоснователното обогатяване.

4. Когато от обстоятелствата като цяло следва, че извъндоговорното задължение, произтичащо от неоснователно обогатяване, е явно по-тясно свързано с държава, различна от посочената в параграфи 1, 2 и 3, се прилага правото на тази държава.

Член 11

Водене на чужда работа без пълномощие

1. В случай че извъндоговорно задължение, произтичащо от водене на чужда работа без пълномощие, касае съществуващо отношение между страните, като например договор или неправомерно увреждане, което е в тясна връзка с извъндоговорното задължение, прилага се правото, уреждащо това друго отношение.
2. Когато приложимото право не може да бъде определено въз основа на параграф 1 и към момента на настъпване на вредоносния факт, страните имат обичайно местопребиваване в една и съща държава, се прилага правото на тази държава.
3. Когато приложимото право не може да бъде определено въз основа на параграфи 1 или 2, се прилага правото на държавата, в която е извършено воденето на чужда работа без пълномощие.
4. Когато от обстоятелствата като цяло следва, че извъндоговорното задължение, произтичащо от водене на чужда работа без пълномощие, е явно по-тясно свързано с държава, различна от посочената в параграфи 1, 2 и 3, се прилага правото на тази друга държава.

Член 12

Culpa in contrahendo

1. Правото, приложимо към извъндоговорно задължение, произтичащо от делови отношения, предхождащи сключването на договор, независимо дали договорът е бил действително сключен или не, е правото, което е или би било приложимо към договора, ако той би бил сключен.
2. Когато приложимото право не може да бъде определено въз основа на параграф 1, приложимо е:
 - а) правото на държавата, в която настъпва вредата, независимо в коя държава е настъпил вредоносният факт и независимо в коя държава или държави са настъпили непреките последици от този факт; или
 - б) когато към момента на настъпване на вредоносния факт страните имат обичайно местопребиваване в една и съща държава — правото на тази държава; или
 - в) когато от обстоятелствата като цяло следва, че извъндоговорното задължение, произтичащо от делови отношения, предхождащи сключването на договор, е явно в по-тясна връзка с държава, различна от посочената в букви а) и б) — правото на тази друга държава.

Член 13

Приложимост на член 8

За целите на настоящата глава член 8 се прилага за извъндоговорни отношения, произтичащи от нарушаване на права върху обекти на интелектуална собственост.

ГЛАВА IV

СВОБОДА НА ДОГОВАРЯНЕ

Член 14

Свобода на договаряне

1. Страните могат да се договорят да подчинят извъндоговорни задължения на избрано от тях право:

- а) чрез споразумение, сключено след настъпването на вредоносния факт;

или

- б) когато всички страни упражняват търговска дейност, също и чрез свободно договорено споразумение, преди настъпването на вредоносния факт.

Изборът следва да е изричен или да произтича с достатъчна степен на сигурност от обстоятелствата по случая и не засяга правата на трети страни.

2. Когато към момента на осъществяване на вредоносния факт всички елементи на отношението се намират в държава, различна от държавата, чието право е избрано, изборът на страните не засяга прилагането на онези разпоредби на правото на тази друга държава, които не могат да бъдат отклонени чрез споразумение.

3. Когато към момента на осъществяване на вредоносния факт всички елементи на отношението се намират в една или повече държави-членки, изборът на страните на приложимо право, различно от правото на тази държава-членка, не засяга прилагането на онези разпоредби на правото на Общността, от които не могат да бъдат отклонени чрез споразумение, така както се прилагат в държавата-членка на съда.

ГЛАВА V

ОБЩИ РАЗПОРЕДБИ

Член 15

Обхват на приложимото право

Приложимото към извъндоговорни задължения право по силата на настоящия регламент урежда в частност:

- а) основанието и границите на отговорността, включително определянето на лицата, на които може да се търси отговорност за извършени от тях действия;
- б) основанията за освобождаване от отговорност, както и ограничаването и разделянето на отговорността;

- в) наличието, вида и определяне на размера на вредите или на търсеното обезщетение;

- г) в границите на предоставените на съда правомощия от неговото процесуално право, мерките, които съдът може да постанови, за да осигури предотвратяване, прекратяване или обезщетяване на вредата;

- д) въпросът дали право на обезщетение за претърпените вреди може да бъде прехвърляно, включително чрез наследяване;

- е) лицата, които имат право на обезщетение за лично претърпени от тях вреди;

- ж) отговорност за вреди, причинени от друго;

- з) способите за погасяване на задълженията, правилата за погасителната давност и прекратяването на права, включително правилата относно началото, прекъсването и спирането на срок на погасителна давност или прекратяване на права.

Член 16

Особени повелителни норми

Разпоредбите на настоящия регламент не ограничават прилагането на правните норми на държавата на съда в случаите, когато те са повелителни, независимо от приложимото към извъндоговорното задължение право.

Член 17

Разпоредби за сигурност и правила за поведение

При оценяване поведението на лице, чиято отговорност се търси, фактически и доколкото е целесъобразно се отчитат разпоредбите за сигурност и правилата за поведение, които са в сила към момента и мястото на настъпване на вредоносния факт.

Член 18

Пряк иск срещу застрахователя на лицето, чиято отговорност се търси

Увреденото лице може да предяви иск за обезщетение пряко срещу застрахователя на лицето, чиято отговорност се търси, ако приложимото към извъндоговорното задължение право или приложимото към застрахователния договор право предвижда това.

Член 19

Суброгация

Когато едно лице („кредитор“) предяви иск по извъндоговорно задължение срещу друго лице („длъжник“) и трето лице има задължение към кредитора, или действително е удовлетворило кредитора в изпълнение на това задължение, правото, което урежда задължението на третото лице към кредитора определя дали и до каква степен третото лице може да упражни срещу длъжника правата, които кредиторът е имал срещу длъжника съгласно правото, уреждащо тяхното отношение.

Член 20

Множество длъжници

В случай че кредитор има права срещу няколко длъжници на основание едно и също отношение и един от длъжниците вече е удовлетворил частично или изцяло кредитора, правото на длъжника да търси обезщетение от другите длъжници се урежда от правото, приложимо към извъндоговорното задължение на този длъжник към кредитора.

Член 21

Форма за действителност

Едностранно волеизявление с правни последици, свързано с извъндоговорно задължение, е действително, ако са спазени изискванията за форма, установени от правото, което урежда въпросното извъндоговорно задължение или правото на държавата, в която е извършено волеизявлението.

Член 22

Тежест на доказване

1. Правото, което урежда извъндоговорното задължение съгласно настоящия регламент, е приложимо доколкото в частта си относно извъндоговорните задължения съдържа правила, които допускат установени от закона презумпции или определят тежестта на доказване.

2. Едностранныте волеизявления с правни последици могат да бъдат доказвани с всички доказателствени средства, допустими по правото на сезирания съд или съгласно правото, определено в член 21, според което е спазена формата за действителност на волеизявлението, при условие че доказателственото средство е допустимо според правото на съда.

ГЛАВА VI

ДРУГИ РАЗПОРЕДБИ

Член 23

Обичайно местопребиваване

1. За целите на настоящия регламент обичайното местопребиваване на дружества и други юридически лица или неперсонифицирани образувания е мястото на централното управление.

Когато вредоносният факт или вредата настъпят в рамките на дейността на клон, представителство или друго поделение, за място на обичайно местопребиваване се счита мястото, на което се намира клонът, представителството или поделението.

2. За целите на настоящия регламент обичайното местопребиваване на физическо лице, което осъществява стопанска дейност, е неговото основно място на дейност.

Член 24

Изключване на препращането

По смисъла на настоящия регламент прилагане на правото на държава, посочена от настоящия регламент, означава прилагане на действащите норми на правото на тази държава, с изключение на нормите на нейното международното частно право.

Член 25

Държави с повече от една правна система

1. Когато една държава включва няколко териториални единици, всяка от които има собствен правен режим в областта на извъндоговорните задължения, всяка териториална единица се счита за държава за целите на определяне на приложимото право съгласно настоящия регламент.

2. За държава-членка, в която различни териториални единици имат собствен правен режим в областта на извъндоговорните отношения, няма изискване да прилага настоящия регламент само към стълкновения между правните режими на такива единици.

Член 26

Обществен ред на сезирания съд

Прилагането на разпоредба на правото на държава, определено като приложимо съгласно настоящия регламент, може да бъде отказано, само ако резултатите от това приложение са явно несъвместими с обществения ред на сезирания съд.

Член 27

Съотношение с други разпоредби на общностното право

Настоящият регламент не засяга прилагането на разпоредбите на общностното право, които, по отношение на отделни области, установяват стълкновителни норми относно извъндоговорните задължения.

Член 28

Съотношение със съществуващи международни конвенции

1. Настоящият регламент не засяга прилагането на международни конвенции, по които една или повече държави-членки са страни към датата на приемане на настоящия регламент и които установяват стълкновителни норми относно извъндоговорните задължения.

2. Настоящият регламент обаче се прилага между държавите-членки с предимство пред конвенциите, сключени единствено между две или повече от тях дотогава, доколкото тези конвенции касаят въпроси, уредени от настоящия регламент.

ГЛАВА VII
ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

Член 29

Списък от конвенции

1. До 11 юли 2008 г. държавите-членки уведомяват Комисията за конвенциите, посочени в член 28, параграф 1. След тази дата държавите-членки уведомяват Комисията за всяко денонсиране на такава конвенция.
2. В срок от шест месеца след получаването Комисията публикува в *Официален вестник на Европейския съюз*:
 - i) списък на конвенциите, посочени в параграф 1;
 - ii) уведомления за денонсиране, посочени в параграф 1.

Член 30

Клауза за преразглеждане

1. Не по-късно от 20 август 2011 г. Комисията представя доклад на Европейския парламент, на Съвета и на Икономическия и социален комитет относно прилагането на настоящия регламент. Ако е необходимо, докладът се придружава от предложения за адаптиране на настоящия регламент. Докладът включва:
 - i) проучване на последиците от начина, по който чуждото право се приема от различните юрисдикции, и на степента, в

Настоящият регламент е задължителен в своята цялост и се прилага пряко във всички държави-членки в съответствие с Договора за създаване на Европейската общност.

Съставено в Страсбург на 11 юли 2007 година.

За Европейския парламент
Председател
H.-G. PÖTTERING

За Съвета
Председател
M. LOBO ANTUNES

която съдилищата в държавите-членки прилагат чуждото право съгласно настоящия регламент;

- ii) проучване на последиците от член 28 от настоящия регламент във връзка с Хагската конвенция от 4 май 1971 г. за приложимото право при пътнотранспортни произшествия.

2. Не по-късно от 31 декември 2008 г. Комисията представя доклад на Европейския парламент, на Съвета и на Европейския икономически и социален комитет относно ситуацията в областта на приложимото право към извъндоговорните задължения, произтичащи от нарушаване на правото на личен живот и на правата, свързани с личността, като се отчетат правилата относно свободата на печата и свободата на изразяване в средствата за масово осведомяване, както и въпросите на стълкновение на правни порядъци, свързани с Директива 95/46/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 24 октомври 1995 г. за защита на физическите лица при обработването на лични данни и за свободното движение на тези данни ⁽¹⁾.

Член 31

Приложение във времето

Настоящият регламент се прилага за вредоносни факти, настъпили след влизането му в сила.

Член 32

Начална дата на прилагане

Настоящият регламент се прилага от 11 януари 2009 г. с изключение на член 29, който се прилага от 11 юли 2008 г.

⁽¹⁾ ОВ L 281, 23.11.1995 г., стр. 31.

Декларация на Комисията относно клаузата за преразглеждане (член 30)

В отговор на поканата от Европейския парламент и от Съвета в рамките на член 30 от регламента „Рим II“, Комисията ще внесе, не по-късно от декември 2008 г., проучване на състоянието на приложимото законодателство в сферата на извъндоговорните задължения, произтичащи от нарушения на правото на личен живот и на права, свързани с личността. Комисията ще разгледа всички аспекти на състоянието и при необходимост ще вземе подходящи мерки.

Декларация на Комисията относно пътнотранспортните произшествия

Като има предвид различните практики, следвани от държавите-членки по отношение на степента на компенсиране, предоставяно на жертвите на пътнотранспортни произшествия, Комисията има готовност да проучи специфичните проблеми на лицата с постоянно пребиваване в ЕС, претърпели пътнотранспортна злополука на територията на държава-членка, различна от държавата-членка на тяхното обичайно местопребиваване. За тази цел тя ще представи на Европейския парламент и на Съвета, преди края на 2008 г., проучване на всички възможности, по-специално в областта на застраховането, за подобряване на положението на жертвите на трансгранични злополуки; това проучване ще бъде първа стъпка към изготвянето на Зелена книга.

Декларация на Комисията относно статута на чуждото право

Като има предвид различните практики, следвани от държавите-членки по отношение на прилагането на чуждото право, Комисията ще публикува, най-късно четири години след влизането в сила на регламента „Рим II“ и във всеки случай незабавно след изготвянето му, хоризонтално проучване относно прилагането на чуждото право по отношение на граждански и търговски дела от съдилищата на държавите-членки, с оглед на целите на Хагската програма. Комисията е склонна също така да вземе подходящи мерки при необходимост.
